

UPUTSTVO ZA PISANJE ESEJA

Esej je kraći sastav, dužine oko 5-7 stranica teksta, u kome se obrađuje jedan problem, koji može biti različitog nivoa opštosti. U eseju se daje sažet pregled viđenja određenog problema, argumentacija koja treba da potkrepi navedeno viđenje, drugačiji načini inepretacije zadatog problema, kao i mogućnosti njihovog poređenja. Svaki esej se sastoji od određenog broja elemenata.

FORMA I SADRŽAJ

Esej se sastoji od nekoliko celina, utvrđenim redom:

- naslovna strana
- sadržaj
- uvod (od 2/3 do jedne stranice kucanog teksta)
- razrada, u kojoj je naslov tema rada. Ovaj deo rada je dužine od 3 do 5 stranica teksta. Razrada može sadržati i potpoglavlja.
- zaključak (od 2/3 do jedne stranice kucanog teksta)
- literatura.

U radu se upotrebljava font *Times New Roman*, veličine **12** i sa proredom **1,5**. Potrebno je poravnanje teksta (*justify*), sa marginama sa leve i desne strane od 2,5. Tekst mora da sadrži slova sa dijakritičkim znacima (č, ž, š, đ...), kao i numeraciju stranica (izuzev naslovne).

Naslovna strana treba da sadrži informacije o nastavnom predmetu (naziv predmeta), temi rada, tipu rada (esej), mentoru (ime i zvanje), studentu koji je izradio rad (ime i broj indeksa) i datumu i mestu izrade. U **sadržaju** se numerički obeležavaju poglavlja i stranice u radu na kojima se nalaze. Primer:

Sadržaj:

1. Uvod.....	3
2. Manhajmova sociologija znanja.....	4
2. 1. Uticaji na Manhajmovo određenje sociologije znanja.....	5
2. 2. Predmet i elementi sociologije znanja.....	7
3. Zaključak.....	8
4. Literatura.....	9

Uvod predstavlja obrazloženje teme rada, uz definisanje njegovog cilja. Cilj rada se može odnositi na prikaz (deskripciju, opis) nekih pojmova, shvatanja ili pojava uz argumentovanje određenog naučno-stručnog stava, odnosno pretpostavke. Uvodne rečenice mogu počinjati sa: „u radu ćemo se baviti....”, „u radu ćemo prikazati načine funkcionisanja, uz zaključke o prednostima i problemima takvog koncepta/mišljenja/učenja” itd. Dakle, u uvodnom delu formuliše se *šta i kako* će se izučavati i sa *kojim ciljem*.

Središnji deo rada, ili **razrada**, jeste deo u kome se iznose definicije, formulacije, činjenice o najbitnijim pojmovima, stavovi autora zasnovani na činjenicama itd. Glavni pojmovi u radu moraju biti definisani, kao i svi specifičniji i noviji pojmovi koje autor uvodi u rad. Neophodno je navesti izvor svake konkretne definicije (u čemu je poželjno citirati poznate autore). Student može citirati i misli autora koje nisu uvek precizne definicije, može kreativno istaći poentu i slobodnijom formulacijom po vlastitom izboru.

Za svaku novu informaciju mora se takođe navesti izvor. Recimo, opšte je poznata činjenica da Evropska unija ima 27 članica; u takvim slučajevima se ne navodi izvor. Ali, ukoliko navedemo neku (relativno) nepoznatu ili novu informaciju, kao što je stopa privrednog rasta u EU ili procenat nezaposlenosti, u tom slučaju potrebno je navesti izvor. Postoji više stilova citiranja, odnosno navođenja izvora; važno je da se izabere jedan standard i da se on primenjuje *dosledno*, dakle da nema različitih standarda citiranja. Jedan od mogućih načina je sledeći:

Manhajm, Karl (1978). *Ideologija i utopija*. Beograd: Nolit.

prezime, ime (godina izdanja dela). *naziv dela*. mesto izdanja: izdavač.

Kada se citira autor rada (teksta) koji je sastavni deo neke veće celine (zbornika radova, naučnog časopisa...) navodi se na sledeći način:

Habermas, Jürgen (2009). *Moderna – nedovršen projekat*. *Politička misao* 46(2): 96-111.

Lukman, Tomas (1998). *O značenju u svakodnevnom životu i sociologiji*. U: *Interpretativna sociologija*, prir. Ivana Spasić, str. 109-123. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

Navođenje internet izvora treba da sadrži osnovne informacije o sajtu i vremenu pristupa. Npr:

Laclau, Ernesto (2008). *Philosophical Roots of Discourse Theory*.

Izvor:http://www.essex.ac.uk/centres/TheoStud/documents_and_files/pdf/Laclau%20-%20philosophical%20roots%20of%20discourse%20theory.pdf Pristupljeno: 26.3.2013.

Razrada se može podeliti na više potpoglavlja, zavisno od teme i načina na koji je osmišljen rad i argumentacija. U razradi se iznose sve informacije novijeg i nepoznatog karaktera, citati i tome slično.

Zaključak predstavlja sumiranje glavnih tačaka u radu, iznetih činjenica i stavova, kako bi se donela izvesna ocena. Reč je o završetku *samostalnog* rada i iznošenju *sopstvenog stava* o onome o čemu je u radu bilo reči – na osnovu predstavljenih argumenata. To ne znači da je potrebno da se izmišlja „nešto novo“, već samo da se sopstvenim rečima zaključi šta predstavlja ključnu poentu koja je u radu naglašena (to može da bude u skladu sa stavovima autora čija su shvatanja predstavljena u radu ili u suprotnosti sa njima).

Na kraju rada nalazi se pregled **literature**. Literatura se navodi istim stilom kao i navođenje citata i ima svoj redosled navođenja (abecedni ukoliko je rad pisan latinicom ili azbučni, ukoliko je rad pisan ćirilicom).

OPŠTE PREPORUKE

Pristup u eseju se tiče stava i argumentacije. Rad se može pisati u prvom licu jednine *Ja smatram da ovaj problem...*, u prvom licu množine *Mi smatramo da ovaj problem...*, bezlično *Smatra se da ovaj problem...* ili nekom kombinacijom ovih pristupa. Najbitnije u izboru jeste da bude potpuno jasno čiji se stavovi, vrednovanja, analize, zaključci iznose i da to ne deluje nametljivo. Rad ne treba da sadrži izlive osećanja, nepravde nanete autoru, autorova dobra dela i slično, osim ako to nije relevantno za temu. U iznošenju argumenata treba se ograničiti na argumente *za* i *protiv* postavki relevantnih za samu temu rada. Treba izbegavati nejasne argumente, logičke greške, neutemeljena uopštavanja (npr. ova teorija je genijalna). Najkraće rečeno, tekst mora da bude logički i sadržinski ispravan i da se bavi navedenom temom. Rad uglavnom počinje izvesnim teorijskim okvirom i definisanjem ključnih pojmova, nakon čega se prelazi na argumentaciju i razradu teme (uz razradu primera iz prakse, ukoliko je tema takva). Jasno formulisana tema i cilj rada od najveće su važnosti prilikom izrade rada.

Teme se najčešće odnose na problem iz oblasti discipline, odnosno na shvatanje nekog autora o određenoj pojavi, dok cilj rada može biti predstavljanje stavova određenih autora o određenom problemu i donošenje sopstvenog zaključka u odnosu na postavljenu temu rada.

Važno je napomenuti da esej nije neuspešan ukoliko hipoteza nije dokazana – važan je pokušaj da se da izvestan doprinos u razumevanju problema i da se pokaže sposobnost argumentacije. Osim toga, i potvrđivanje i eliminacija hipoteze je važan deo procesa naučnog istraživanja.

Iznošenje svih važnih činjenica u vezi sa temom je od ključnog značaja za rad – ono predstavlja potvrdu da je radu pristupljeno na profesionalan način, u skladu sa osnovnim pravilima naučne argumentacije. Sposobnost razmišljanja na akademskom nivou znači takođe i distanciranje od emocija i vlastitih želja i pokušaj objektivnog zaključivanja.